

μαϊ 07 6 →

ΣΤΟ ΘΕΡΙΣΟ

Μουσείο ιστορικής μνήμης το στρατηγείο της επανάστασης του 1905

» Με τη φροντίδα και διαχείριση του Εθνικού Ιδρύματος "Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος"

ΧΑΡΑ ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ,
Υπεύθυνη Συλλογών του Ιδρύματος "Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος"

Όταν ανοίγει ένα μουσείο μαζί του ανοίγει ένα παράθυρο στην ιστορία ενός τόπου. Το ανακαινισμένο "Μουσείο - στρατηγείο της επανάστασης του Θερίσου 1905" αποκάλυπτει πτυχές του κρητικού αγώνα για την Ένωση με την Ελλάδα, με έμφαση στα γεγονότα της επανάστασης του 1905.

«Το περιβάλλον του Θερίσου ήταν πολύ οικείο στον Βενιζέλο. Το επισκεπτόταν από μικρός, καθώς ήταν το χωριό της μητέρας του. Τον χειμώνα του 1904 - 1905, οι επισκέψεις του είχαν πυκνώσει. Ήθελε να πάρει την συγκατάθεση των ντόπιων για το επικείμενο κίνημα. Του δόθηκε ολόψυχα. Μαζί με Θερισιανούς και στενούς συνεργάτες του από τα Χανιά είχε αρχίσει να τοπογραφεί την περιοχή. Αγνώστα περάσματα, κρυφά μονοπάτια για ασφαλέστερη επικοινωνία με την υπόλοιπη Κρήτη, θέσεις - κλειδιά και καταλύματα για τους επαναστάτες. Καλεί τον Κωνσταντίνο Μάνο από την Αθήνα και μαζί με τον Κωνσταντίνο Φούμη σχηματίζουν την τριανδρία της Επανάστασης.

Στις 11 Μαρτίου του 1905 στον περίβολο του ναού του Αγίου Γεωργίου στο Θέρισο ο Βενιζέλος, ανάμεσα σε εκατοντάδες γονατιστούς επαναστάτες, διάβασε το ψήφισμα της Ένωσης με την Ελλάδα»¹.

Το Στρατηγείο της Επανάστασης ήταν τότε ένα μονώροφο, μικρό, απλό, αγροτικό κτίσμα, το οποίο προσφέρθηκε στους επαναστάτες από την οικογένεια Μπούλακα. Στο πέρασμα του χρόνου υψώθηκε άλλος ένας όροφος και το Στρατηγείο άλλαξε ιδιοκτησίες με τελευταίο ιδιοκτήτη μέχρι το 1985 την Αικατερίνη Στρογγυλάκη, η οποία πούλησε το ακίνητο στο ελληνικό Δημόσιο και το 1986 εγκαινιάστηκε και λειτουργήσε ως Ιστορικό και Εθνολογικό Μουσείο Θερίσου. Το 1993 με κονδύλι της Νομαρχίας Ρεθύμνου το κτήριο αναστηλώθηκε και έγιναν εκτεταμένες προσπάθειες να λειτουργήσει απρόσκοπτα. Από το 2000 το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών "Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος" ανέλαβε τη φροντίδα του χώρου, ενώ μαζί με τον Δήμο Χανίων πραγματοποίησαν μικρής κλίμακας έργα για τη συντήρησή του.

Το 2018, το κτήριο παραχωρήθηκε από την ΕΤΑΔ Α.Ε. στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος» και ξεκίνησαν οι εργασίες συντήρησης και μουσειακής αναβάθμισης στο Μουσείο - Στρατηγείο της Επα-

Εξωτερική άποψη του Μουσείου - Στρατηγείου της Επανάστασης του Θερίσου 1905.

Στο ισόγειο παρουσιάζεται το ιστορικό του κτηρίου και το σύντομο χρονικό της Επανάστασης, μέσω μουσειακών τεκμηρίων και πλούσιου αρχαιολογικού υλικού.

νάστασης του Θερίσου 1905, το οποίο λειτουργεί, από τον Ιούλιο του 2019, ως μουσειακός χώρος υπό τη διαχείριση και τη φροντίδα του Ιδρύματος.

Η έκθεση εκτείνεται σε δύο ορόφους και περιλαμβάνει πρωτότυπο μουσειακό και αρχαιολο-

γικό. Συγκεκριμένα, στο ισόγειο δεσποζουν η αυθεντική σημαία - λάβαρο της Επανάστασης, με την αναγραφή Θερίσο 1905, καθώς και το χειροκίνητο επίπεδο πιεστήριο (πρέσα) που χρησιμοποιήθηκε από τους επαναστάτες. Μεταξύ των αυθεντικών τεκμηρίων (εφημερίδες, γραμματό-

σημα, τραπεζογραμμάτια της επανάστασης) και φωτογραφιών της εποχής εκτίθεται και μία στολή υπηρεσίας Κρητικού χωροφύλακα (δωρεά Πέτρου Παπακυριακού). Μέσω εποπτικού υλικού παρουσιάζεται το ιστορικό του κτηρίου και μία σύντομη ιστορία της επανάστασης του Θερίσου.

Στον όροφο παρουσιάζεται η πορεία της Κρητικής Πολιτείας μέχρι τη δεύτερη φάση της (1898-1908) με έμφαση στα γεγονότα της Επανάστασης του 1905. Επίσης, μία αυθεντική κρητική ενδυμασία της περιόδου, καθώς και δύο τουφέκια που χρησιμοποιήθηκαν κατά την επανάσταση (ένα τουφέκι τύπου Peabody Martin του 1871 - λάφυρο από τον οθωμανικό στρατό και ένα πολεμικό τουφέκι τύπου γκκρα, γαλλικής κατασκευής του 1877, που χρησιμοποιούνται από τον ελληνικό στρατό - δωρεά Κωνσταντίνου Γύπαρη). Επιπλέον, μία ενδεικτική έκθεση εφημερίδων και μονόφυλλων της Εφημερίδας της Κρητικής Πολιτείας σχετικών με την Επανάσταση του Θερίσου.

Το μουσείο έχει προκαλέσει το ενδιαφέρον του κοινού και αναμένονται νέες προσκτήσεις - δωρεές, οι οποίες θα εκθεθούν. Επίσης, εντός του 2020 η έκθεση θα συμπληρωθεί με διαδραστικό περιεχόμενο, καινοτόμες εφαρμογές σύγχρονης τεχνολογίας ιστορικού περιεχομένου, το οποίο εντάσσεται στο πλαίσιο εγκεκριμένου προγράμματος που χρηματοδοτείται από την Περιφέρεια Κρήτης.

Το Ίδρυμα με την ανάδειξη του Μουσείου - Στρατηγείου στο Θέρισο έχει ως στόχο τη λειτουργία ενός επιπλέον ιστορικού σταθμού, ο οποίος πραγματεύεται μία συγκεκριμένη θεματική, που σχετίζεται με την πολιτική πορεία και δράση του Ελευθερίου Βενιζέλου. Άλλωστε, «η επαναστατική κινητοποίηση του Θερίσου αποτελεί την κορυφαία εξέγερση της ιστορίας της κρητικής αυτονομίας, τον «καταλύτη» των πολιτικών εξελίξεων τόσο στα εσωτερικά ζητήματα του νησιού, όσο και στη διεθνή διπλωματική θεώρηση του Κρητικού ζητήματος»².

Με αφετηρία την ανακαίνιση και τη μουσειακή αποκατάσταση της Οικίας-Μουσείου Ελευθερίου Βενιζέλου στη Χαλέπα το 2015 το Ίδρυμα δημιουργεί τώρα άλλον έναν σταθμό στη διαδρομή του και βρίσκεται συνεπώς προς τους στόχους του, προωθεί την προβολή του ελληνικού πολιτισμού και της νεότερης ελληνικής ιστορίας τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, αναδεικνύει και προβάλλει το έργο και τη δράση του Βενιζέλου, ενώ ταυτόχρονα επιτυγχάνεται και η τουριστική ενίσχυση του συγκεκριμένου τόπου, η αύξηση της επισκεψιμότητάς του και η ποιοτική αναβάθμιση του πολιτιστικού προϊόντος των Χανίων και της Κρήτης γενικότερα.

Σημαία - λάβαρο της Επανάστασης. Η ελληνική σημαία, με την αναγραφή Θερίσο 1905, καταδεικνύει το κυρίαρχο αίτημα της Επανάστασης: την Ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα.

Χειροκίνητο επίπεδο πιεστήριο (πρέσα) που χρησιμοποιήθηκε στην Επανάσταση του Θερίσου.

Άποψη του ορόφου.

1. Παπαδάκης (Παπαδάς) Νικόλαος Εμμ., Ελευθέριος Βενιζέλος: Ο Ανθρώπος, Ο γένετης: Βιογραφία, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών & Μελετών "Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος" - Εστία, Αθήνα 2017.
2. Αλιγιζάκη Στέλλα, Θερίσο 1905, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών & Μελετών "Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος", Χανιά 2003.